1. aarg. | Nr. 14.

Anarkisten

Utkommer vær 14. dag — Abonnement mottas paa postkontorer i in- og utlan. I Kr.a: Vibes g. 8, 4. et. og Storgaten 20, 4. etg. — Koster 40øre kvartalet

Redaktør: KRISTOFER HANSTEEN, Vibes gate 8, 4. etg.

Torsdag 15. december.

Kontrol med prostituerte.

Spørsmaalet om paany at indføre kontrol overfor kvinder, der søger sit levebrød paa gaden, er dukket op i den senere tid her i byen.

At der er delte meninger om, hvorvidt det vil være heldigt eller retfærdigt at indføre kontrollen, finder jeg ganske naturligt, — det er simpelthen en følge af det klassesystem, der hersker i vort samfund.

En følge af klassesystemet ja. Jeg vover at paastaa dette, endskjønt jeg selvsagt meget godt ved, at der fra saakaldt overklassehold kun angives som grund hygieniske krav.

Og ud fra denne min opfatning er det jeg vil udtale mig om dette emne. Og kanske kunde jeg faa lov til det i deres ærede blad, herr redaktør; noget andet blad aabner neppe sine spalter for en opfatning som den jeg har af nævnte spørsmaal.

Som det vil være Dem bekjendt har nogle medicinere optraadt som ivrige talsmænd for igjen at faa en saakaldt lovbefalet undersøgelse af kvinder, der paatræffes som „gadekaprersker". Denne undersøgelse og kontrol er vel toppunktet af væmmeligt hykleri i vort herlige samfund, idet dette derved sætter sit saakaldte „lovlighedens" stempel paa den vistnok mest nedværdigende og unaturlige „haandtering", som overhodet eksisterer.

Jeg skal forsøge at gaa lidt nærmere ind paa tingen. Prostitutionens evangelium falder i flere afsnit. Det første af disse er som regel: en smuk og sulten ung kvinde, der ingen slægtninge eller venner har at ty hen til for at stille sin sult.

I andet afsnit har den unge kvinde halvt om halvt opgit sig selv; hun tænker ikke længer paa at forskaffe sig livsophold paa nogen anden maade end gjennem sin kapring af mænd paa gaden om kvælden. Under dette afsnit henhører ogsaa senere drik og udskeielser af enhver slags, — kanske ogsaa et lidet tyveri, hvorved vedkommende falder i justitsens klør.

Det tredje og sidste afsnit indeholder som regel den høieste fysiske og intellektuelle fornedrelse; man har for sig et væsen, der, foragtet af alle, lever i det største sociale dynd og tilsidst som navn- og venneløst vrag kastes i en grav henne paa kirkegaarden.

Slig er for det meste disse kvinders lod, — slig lever de og slig dør de.

Det kan synes unyttigt her at opkaste det spørsmaal: Hvorfra rekrutteres disse kvinders rækker? Men dette spørsmaal er alligevel nødvendigt at opstille, fordi jeg ønsker at slaa fast, fra *hvilken* samfundsklasse det sker. Og jeg kan svare kort og godt: alle disse kvinder er uden undtagelse fattige *arbejderes døtre*.

Man kan skildre en saadan kvindes livshistorie i omtrent følgende ord, — det er hendes „roman", som man kalder det.

Hendes far var en fattig husmand oppe paa bygden eller ogsaa en fattig dagarbejder borte i en af smaabyerne. Fattig, men frisk og sund paa krop og sjæl kom hun hid; derhjemme var det for trangt og smaat, hun maatte derfor ud at for tjene sit brød. Og var det da ikke ganske naturligt, at hun rejste ind til hovedstaden, hvor forholdene var større og hun derfor mente at ha beste udsigt til at slaa sig igjennem og „komme frem i verden".

Her fik hun enten en tjeneste, eller ogsaa erholdt hun arbejde i en fabrik eller lignende.

Tjenestepigens lod er som man ved ikke misundelsesværdig: lang dag og haardt slit for liten betaling og kanske daarlig kost med. Men den lille kvikke bondejente er ikke saa rart vant, — hun finder sig derfor i skjæbnen, tror maaske ogsaa, at det skal saa være. Hun, som nylig er kommet hid, er ukjendt med forholdene; hun er ung og rød og hvid endnu, og med kjendermine betragtes hun af de flotte levemænd, som af og til kommer der i huset. Rigtig en lækkebisken er hun!

Der er slet ingen garanti for, at ikke husets voksne søn eller endog husherren om natten sniger sig ind paa hendes lille soveværelse og forsøger at komme det lille uerfarne menneskebarn ind paa livet.

Og saa en vakker dag er det gjort; da maa hun forlade sin tjeneste og lægge sig ind paa fødselsstiftelsen, hvor hun faar rigelig anledning til at overveje det skete. Barnets far er det ikke tale om at faa til mand, — han har for sit vedkommende aldrig tænkt paa sligt, er maaske ogsaa knyttet ved andre baand, saaledes at der aldrig kunde være tale herom.

Fabrikpigens lod er nogenlunde den samme. Hndes fortjeneste er saa liden, at hun ikke kan leve af den; sult er i mange tilfælde den uhyggelige følgesvend, som hun for det første ikke kan bli kvit. Kanske den gnagende sult ogsaa drev hende ud første gang. Hun gik omkring paa gaden og kastet længselsfulde blikke til de gjilde butikker, hvor madvarerne laa opstablet; hun havde intet at kjøbe for, og tarmene skreg og det sved i de fugtige øjne.

Koldt var det hjemme paa hendes hybel, og koldt var det ude; da var det hun fik det første maal varm mad og [illegible] glas vin af en fremmed mand fra gaden — en mand, der aldrig havde prøvet, hvad det var at sulte og fryse og være fattig, og som derfor uden samvittighedsskrupler *kjøbte* for mad og nogle usle kroner det, som skulde være helliget kjærligheden.

Skridt for skridt gled hun nu ned fra sin menneskelige værdighed, og hendes roman kan du hver dag læse i bladene, den udspilles paa „Mangelsgaarden", i tugthuset eller — sandsynligvis i heldigste fald — ude i en af Kristianiafjordens mange indskjæringer og bugter.

For endel aar siden blev alle de usle buler nede i Piperviken, i Vaterland og Fjerdingen stængt og den offentlige prostitution ophævet. Nu vil man ha den igjen. Og hvorfor? Jeg betænker mig ikke paa at svare: For at bourgeoisiets yngel desto tryggere kan ha sin fri spas, uden — som man tror — at være saa let udsat for smitte.

Er det ikke skammeligt? For at denne elendige yngel, der lever højt paa papas penge og aldrig gjør en haard eller kanske endog en nyttig arbejdsdag, desto lettere skal kunne tilfredsstille sine lyster, skal de stakkars piger, som fattigdommen har bragt til elendighedens tærskel, ogsaa være nødt til at overskride denne og saaledes gaa glip af den sidste lille mulighed for igjen at kunne bli mennesker.

I bordellerne vil man ovenikjøbet stænge disse beklagelsesværdige væsener inde; her staar de til afbenyttelse efter fast takst — akkurat som en eller anden hingst staar til bedækning.

Det er jo indlysende, at kvinder, der staar under offentlig kontrol, ikke vil kunne erholde logis hos privatmand, for det første af den grund, at det er tvilsomt, om nogen vilde huse en saadan kvinde, og for det andet, at selv om saa var tilfældet, ingen husvært vilde tillade sin leieboer at ha slige kvinder i logis. Der vilde derfor bli enkelte huse, hvor disse kvinner taales; og i disse vil der komme til kun at bo prostituerte. Der vil med andre ord bli faste bordeller akkurat som i gamle dage.

Fy! og sligt skal vi taale? Det lader til det ja. Ti hverken fra fra bladenes eller publikums side har der hidtil løftet sig synderlig vægtige protester mod dette infame forsøg paa at faa den gamle sørgelige tilstand indført paany.

Arbejder! Du er den første, der maa løfte dit hoved til protest herimod! Det er din datter, din søster, som lider under disse vederstyggelige tilstande. Bourgeoisiets kvinder rammes ikke deraf; de behøver ikke at sælge sin krop for brød!

Arbejder! Dine døtre og søstre er faldt saa dybt, at de sælger sit eget kjød. Nu vil man ogsaa spærre dem [redacted] alle disse mætte og overmodige levemænd skal være mindre udsat for smitte!

Sligt vover læger og andre offentlig at forsvare. Og man siger atpaa, at vi lever i et civiliseret samfund. Ved I hvad jeg tror: Hvis vi virkelig levet i et civiliseret samfund, da vilde den overklassemand, der offentlig vovet at anbefale, at arbejdernes døtre skulde behandles paa en slig maade, bli revet ned af talerstolen, faa et reb om halsen og bli hejst op paa den første den bedste lygtepæl.

Hvad der imidlertid forbauser mig mest af alt og hvad jeg maa beklage, er, at der endog findes arbejdere, som synes, at en saadan ordning maa være velvis. Dette er selvsagt folk, hvis bløde hjerner er saa hildet i fordomme, at de ikke mægter at tænke frit. De ser og forstaar ikke, at det hele er klassejustits, — en klassejustits for arbejdernes kvinder, der er saa afskyelig og brutal som det er muligt at finde den.

„Der Knecht singt gern sein Freiheitslied
Des Abends in der Schänke.
Das fördert die Verdauungskraft
Und würzet die Getränke!“ *)

har jeg læst etsteds, og dette passer desværre altfor godt paa saa mange.

*) Den underkuede synger gjerne en frihedssang
Om aftenen i værtshuset.
Det befordrer fordøielsen
Og sætter krydder til drikkevarerne.

Men arbejder! find dig ikke længer i slavisk undertrykkelse af dig selv, dine sønner og døtre. Vi har ligesaa stor ret som alle andre, og snart kan det nu være paa tiden, at vi ogsaa *kommer i besiddelse* af denne vor ret — retten til at være mennesker og fri helt ud!

Lad vore stakkars forpinte døtre og søstre faa betalt for det ærlige arbejde de udfører paa en saa tilstrækkelig maade, at de kan leve deraf, og man skal se: prostitutionen falder bort af sig selv.

Og prostitutionens afskaffelse er det vi maa fordre i menneskelighedens og retfærdighedens navn. Men vi vil ikke ha denne „anerkjendt“ som en statlig eller kommunal institution. Vi vil beholde vore kvinder i fred! Lad bourgeoisiet sætte *sine egne kvinder* under kontrol og paa stald, om de lyster. Men lad os arbejdere alle som én med knyttet næve protestere mod den skammelige tanke, der her er fremme først og fremst fra overklassens side!

J. G.

„Morgenbladet“ om „Anarkisten“.

„Morgenbladet“ i Kristiania skriver om „Anarkisten“ under titelen „Gemytlige forhold“ følgende:

„Medens vi sender en repræsentant til udlandet for at deltage i en konference, der skal forhandle om midlerne til modarbeidelse af anarkismen, udgives der herhjemme et blad, „Anarkisten“, hvis opgave er at virke for udbredelse af anarkisternes samfundsopfatning. Bladet udkommer her i Christiania hver 14de dag og redigeres af den ikke ubekjendte anarkist Kristofer Hansteen. I det numer af bladet, der udkom umiddelbart efter mordet paa den østrigske keiserinde, læstes om denne begivenhed en artikkel, hvori Lucchenis daad forklaredes og undskyldtes med de samme stikord, som altid skal holde for, naar en politisk eller social lovovertrædelse finder sted: samfundets forurettelser mod den enkelte.“

Bladet bringer derefter endel citater af „Anarkisten“.

Naar „Morgenbladet“ ved at kalde det gemytlie forhol, at „Anarkisten utkommer i Kristiania, mens den norske stat senner utsenning til konferencen til motarbeidelse af anarkismen, har slaat paa, at det er forunderli, at ikke staten lægger „Anarkisten“ hindringer iveien, saa har „Mgbl.“ jort sei til talsmand for en reaktion, som for alle civiliserte mennesker staar som et sort spøkelse; et spøkelse i den forstan, at det fyller en med gru, da man fra det frykter at kunne vente alt ont; og et spøkelse i den forstan, at man ikke tror paa det. „Morgenbladet“ tror heller ikke selv paa sine ors makt; ti kun den, i vis or der er sanhet, tror paa sine ors makt. —

Den ulykkelie Luccheni, som efter et helt livs pinsel til slut blev forbitret over blobadet i Milano, trodde, at han ved at dræpe en fyrsteli person kunne hindre jentagelser af et saadant blobad.

Vi ønsker alle, at saadant blobad ikke maa jenta sei. Vis nu saadanne blobad, som det vi nu sist saa i Milano, og som vi tiliere har set utøvet af alle stater, baade i Italien, i Ungarn, i Galicien, i Spanien, i Amerika o. s. v., efter Lucchenis handling ikke jentar sei, vem vover saa at anklage ham?

Kamp mellem religion og tænkning.

O. Ljungahl fortsætter med et holle foredrag, hvori han belyser al den overtro, der har dannet religionernes troslærer. Først og fremst tar han naturlivis fat i den kristne.

Der har nu som før stadi møt frem folk, der har forsvaret den kristne tro og bibelen, i stort og smaat. Der har utspunnet sei heftie og ingaaende debatter.

En medarbejder i „Ørebladet“ har efter besøk paa et par af møterne leveret et par meget overfladiske meddelelser, vi kan ikke kalle det referater fra møterne.

Denne journalist fortæller, at han infant sei paa møtet for at stanse den forargelie trafik, som han kaller disse debatter. —

En legprædikant Hauge hadde paa et tiliere møte git forklaring om profetierne om Jesus og utlovet 500 kroner til den, som kunne bevise, at hans forklaring ikke var rikti. Ljungdahl hadde saa averteret, at han vilde bevise, at Hauges forklaring ikke var rikti; men sine 500 kroner kunde hr. Hauge beholde.

I denne anledning henvenner „Ørebladet“s journalist sei til en af billetørerne ved døren og spør ham, om han tror, at Ljungdahl virkeli vil motta de 500 kroner av Hauge, og da billetøren svarer: „Det kan jeg aldri tro,“sier journalisten: „Et de gode venner kanske, Ljungdal og Hauge?“

Han vil altsaa kaste den mistanke paa Ljungdahl og Hauge, at de har avtalt, at den ene under debatten skal love den anden 500 kroner, for derved at trække folk.

Dette er en mistænkeliggjørelse saa sjofel, at den journalistik, som driver den, stempler sei selv som smudsi.

Da billetøren ved disse or af journalisten kaster et mistænksomt blik paa ham — han mistænkte ham naturlivis for at være en sjofelist —, refererer Ørebladsjournalisten dette saaledes: „Billettøren svarede ikke. Han saa forskende paa min snip. Han var blit mistænksom.“

Snobben og den lumpne karakter i den samme person. —

Selv det, at Ljungdahl tar 25 øre i entrepenge ved sine foredrag vil journalisten jøre til noet yderst mistænkeli. —

Ørebladsjournalisten henvenner politiets opmærksomhet paa møterne.

I et nummer senere fortæller „Ørebladet“, at det har henvent sei til politimesteren i anledning av møterne. Politimesteren har svaret, at han har sent skrivelse til riksadvokaten; han kan selv ikke foreta noet i anledning af møterne.

En af talerne, hr. Lindbo, har angrepet alterens sakramente. Dette kalder „Ørebladet“ blasfemi, og likeoverfor den — skal jei lære dei!!

I et møte, som derefter holtes torsdag 1. dec., jentok Lindboe i den anledning sin anskuelse om alterens sakramente:

„Naar præstesne tar ablater og lar folk spise dem og sier, at det er legemet av en man, som er død for 2000 aar siden, og naar de tar almindeli røvin, om det saa er laddevin, og lar folk drikke og sier, at det samme menneskes blod, er saa ikke det humbug?“

Jo, det er humbug.

Lindboe sa efter Ørebladets referat, at flere præster har sakt at de ikke selv tror, vad de prædiker; det er denne virksomhet, som „Ørebladet“ nu vil, at dets „stat“ skal beskytte ved ved en politiforfølgelse; vis denne dets stat jør det, tar den livet af sei selv. —

Ljungdahl har sat sei til opgave at udrydde al overtro — saavel præsteli som folkeli — saa langt han rækker; han har arbeidet i Sverje i aarevis, han har sittet i fængsel for sin overbevisning; nu har han arbeidet i et aars tid her i Norge! At denne man skulle stanses i sin virksomhet, og at han eller andre, der er liksaa fylte av sin opgave, skulle sættes i fængsel paa foranledning av en man, der er saa aanløs som en træstok og ikke kan bringe frem annet en lavsinnet mistænkelijørelse, det ville dog være for galt.

Det komiske ved det hele er, at „Ørebladsreferenten, da han kommer in mit unner møtet, forundrer sig over, at salen ikke ser ut som et gudeli forsamlingslokale.

„**Social-Demokraten**“ i Kristiania skriver:

„Naar alt det jobberi og al den svindel, som den voldsomme spekulationsiver nu har afsat, er slaaet om til reaktion, naar den ene efter den anden gaar fallit, og virksomheden maa standse baade i den ene og den anden branche, da blir her ogsaa *arbejdsnød*.

Og da gjælder det, at det offentlige, baade stat og kommune træder til med saa meget arbejde som mulig. Dette vil være god og klog politik i enhver henseende. Ikke alene, at arbejdsnøden paa denne maade afhjælpes eller ialfal lindres. I en saadan tid faar ogsaa det offentlige utført sine arbejder meget billigere end i en feberagtig spekulationstid som denne.“

Er det det, socialdemokraterne vil, at kommunen skal sætte bedrifter igang i den ene og den annen retning og spekulere i lave arbeidspriser unner en muli arbeidsnød?

Længere nede i samme artikel sier „Soc-Dem.“: „Høires hele kommnale politik kan sammenfattes i de 2 krav: Billig skat — og „stækt“ politi, saa „alle gode borgere“ kan sove trygt. — Nu, vi vil ogsaa ha et godt politi, men vi mener ikke, at al samfundsmæssig virksomhed kan indskrænke sig til dette.“

Mon det ikke, naar „Social-Demokraten“ vil ha et godt politi, er for at alle gode borgere skal kunne sove trygt?

Om „Skomakernes produktionsforretning“ i Kristiania kan vi oplyse, at der arbeider for tiden 15 mennesker. Forretningen lægger væsentli an paa at arbeide paa lager skotøi, der sælles til et skotøiutsalg. Men der sælles ossaa færdisyet skotøi paa stedet og mottas bestillinger efter maal.

I vore dage, da det haansyte skotøi maa konkurrere med skotøifabrikerne, er det ikke let at drive skomakeri.

Vad det her som ved al kooperativ virksomhet jæller, er at levere got utført arbeide med got materiale til almindelie priser; publikum vil da foretrække de kooperative produktionsværksteders varer for varer fra de lagere, der lægger an paa at tjene ved massesalg av daarli arbeidete varer av tarveliste materiale til billie priser.

Den man, der skrev om kooperation i forje nummer av vort blad, og som ønsker oplysninger om kooperative foretagender, heter skomaker G. Madsen; hans adresse er: Løgstør, Danmark.

„**Den frie tanke**“ er navnet paa et nyt blad, der er bejyt at utkomme her i byen.

Bladets første artikel bejynner saaledes:

„Her i Norge og da i særdeleshed i Christiania har helvedesprædikanterne (indremissionen) vundet et aldeles utroli stort territorium. Og de kan ganske trygt prædike deres infame lære, dag ud og dag ind, og stadig samle kirker og bedehusene fulde, da de jo er lovbeskyttede, og da der kun er optraadt faa, som har søgt at bevise, at det er galskab, som præsterne opvarter med og lutter *løgn* fra ende til anden.

Det skal derfor udelukkende være „Den frie tanke“s formaal at gendrive helvedesprædikanternes *løgnagtige lære*, og at tolke sandheden for dem, som hidtil har lyttet til de barnlige prædikener og fyldt kirkernes stole; thi præsterne har kun kunnet samle tilhørere om sig for at høre „guds evangelium“, den nedrigste løgn, fordi der som nævnt, ikke har været mange, som har vovet sig ud for at knække præsternes hidtil uindskrænkede magt, og gjøre deres prædikener til det elendige nonsens, som det er.“

Vi ønsker bladet velkommen og stor utbredelse.

Bladet utkommer vær fredag og kan bestilles hos redaktøren, hr. C. Nordby, Schweigaardsg. 86, 4. et. og Torvg. 29, 2. et., Lindboe.

Misforstaat fagforeningsbevægelse. Møbelsnekernes organ for Norge oplyser, at formanden for møbelsnekernes forening i Kristiania paa siste møte meddelte, at der ville bli forfattet en „svarteliste“ over alle de møbelsnekere, som ikke var medlemmer av foreningen, og denne „svarteliste“ ville bli oplæst paa vært av foreningens møter.

Anarkisternes diskussionsmøter blir nu runt om i Tysklan, ret som det er, hindret av politiet, dels ved direkte forbud, dels derved, at man truer de værter, der har lokalerne, saa at de gir anarkisterne atterbud, naar disse har leiet lokalerne. Til det møte, som var inkalt i Berlin til 28. oktober for at protestere mot „den internationale anarkistforfølgelse og sammensværgelsen mot friheten“, var der kommet en mængde telegrammer fra andre steder runt om i Tysklan og dels ossaa fra andre lanne. Telegrammerne skulle ha været oplæst paa møtet; men da dette brev blev forbut, offentlijør „Der Socialist“ dem nu. De inneholler alle en protest mot den forfølgelse [redacted] som nu er sat i [redacted] og som det ser ut til at staterne vil fortsætte med. Fra 27 steder var der kommet telegram fra anarkister, der hadde møte i den anledning.

Telegrammet fra Magdeburg lyder saa:

„Idet vi, Magdeburgs anarkister, hilser de forsamlete frihetsvenner og meningsfæller, erklærer vi os solidariske i kampen mot de reaktionære, som, sammensat av utbyttere og tilhængere av mørkets aan, vil kvæle friheten.

Efterat den østrig-ungarske rejering ved sin fremfærd i Ungarn og Galicien har vist sei bøddelknektene i Barcelona og i Milano værdie; efterat de øvrie rejeringers uduelihet er avsløret, slutter andre rejeringer sei til disse korrupte lyssky frihetens fiender. for ossaa i forbindelse med disse at foranstalte en uretfærdi jakt mot anarkismen og dens talsmæn. Men anarkismen er adlet herijennem. Likesom vi har inset, at ful frihet kun er sikret i anarkiet, saaledes har reaktionen indset, at med utbredelsen av anarkismens ide har dens time snart slaat, vorfor den fra nyt av vil lægge den unnertrykte menneskehet unner aaget. Trods alle forholsregler og unnertrykkelsesforsøk lover vi bakefter som før at være med til at utbrede anarkismens ide, og idet vi uttykker utbytterne og det aandelige mørkes tilhængere og deres politiske haanlangere saavel som det reaktionære avisslæng vor forakt, protesterer vi meget eftertrykkeli mot envær volsutøvelse.

Alle forholsregler til trods roper vi

Høit leve anarkiet!

* * *

„Der Socialist“ sier: Det er nu sikkert, at *ministeren* for den offentlie *ros* og *ordens* skyl ikke mere vil taale noet anarkistisk møte i Preussen.

Derefter fortæller bladet følgende:

En man, der tilhørte det tyske rike, ved navn Opitz, opholt sei efter at være utvist fra Budapest i flere uker i sin fædreneby. Gjennem et arbeidsanvisningskontor fik han arbeide i Stockholm. For noen dage siden blev han *utvist av Sverje efter den tyske rejerings ønske*,, som det uttrykkeli blev sagt ham, og tvungen til at reise tilbake til Tysklan. Den svenske rejering, hos vilken Opitz's chef hadde jort forestillinger for ham, hadde uttalt sin forundring over denne riksrejeringens optræden, men erklærte, at den lille stat Sverje ikke kunne stille sei imot det tyske rike.

„Det staar altsaa nu fast,“ fortsætter „Der Socialist“, „at man principmæssi behandler os tyske anarkister anderledes en andre statsborgere.

Aapenbart trækker man den konsekvens av *vore* anskuelser (men det er en meget mærkeli konsekvens): vi vil ikke vite noet av staten, fordi den er os til hinder og trykker os. Dertil synes staten at erklære: got, de[illegible] saadanne anskuelser og [illegible] dem, har heller ikke de „rettiheter“, som føller av statens overhøihet.

I statens ro og sikkerhets interesse skal anarkisterne staa utenfor den almindelie ret.“

* * *

Vi vil spørre: Naar den tyske rejering anser anarkisterne for ikke at være statsborgere, og anarkisterne ikke vil vite noet av staten, vorpaa grunner da den tyske rejering sin ret til at foreta noet mot anarktiserne?

Engelske fængsler.

Av

Oscar Wilde.

(Oversat af E. C.)

—o—

(Oscar Wilde, en hojtbegavet engelsk forfatter, blev dømt til to aars fængsel paa grund af hans kjærlighedsforholds ejendommelige art, men fremfor alt paa grund af det dødelige had, hvormed en del af den engelske adel forfulgte ham. Der var udbredt betænkelige efterretninger om den grusomme maade, han blev behandlet paa og om hans sundhedstilstand. Følgende artikel er et brev skrevet kort efter løsladelsen af fængslet til udgiveren af »*The daily chronicle*«. Dette brev viser, at hans aand endnu er frisk og usvækket, og at han har bevaret sin el skværdige menneskevenlige frisindede karakter. — „*The daily Chronicle*« havde bragt den meddelelse, at en fangevogter ved navn Martin havde faaet sin afsked, fordi han havde givet et sultent barn, som var indespærret i fængslet, en smule mad at spise. Oscar Wilde, som kenner forholdene af personlig erfaring, blev herved foranlediget til at skrive brevet.

Oversætteren.)

* * *

Med stor beklagelse læser jeg i Deres blad, at fangevogteren Martin i Readingfængslet er bleven afskediget af fængselsinspektionen, fordi han havde givet et stakkels sultent barn et par biscuits.

Jeg har selv set de tre børn den mandag, jeg blev løsladt. De vare blevne dømte og stod i række i centralhallen; de havde fangedragten paa, bar deres sengetøj under armen og ventede paa, at man skulde føre dem til de celler, der var bestemte for dem. Jeg kom netop forbi paa vejen til besøgsværelset, hvor jeg skulde tale med en ven. Det var ganske smaa børn — det yngste — netop det, som fangevogteren gav biskuits — en lille spinkel fyr, til hvem man aabenbart ikke kunde finde noget tøj, der kunde passe; det, man havde, var altfor stort. Jeg har naturligvis i de to aar, jeg var indespærret i fængslet, set mange børn der. Særlig Wandworth-fængslet husede stadig et antal børn. Men det lille barn, jeg saa mandag aften i Reading, var det usleste jeg nogensinde har set. Jeg kan neppe beskrive, hvor pinlig berørt jeg blev ved at se disse børn i Reading, ti jeg kendte den behandling, som ventede dem. Den grusomhed, som man viser ved dag og ved nat mod disse børn i de engelske fængsler, er utrolig for alle, som ikke selv har set det og ikke kender systemets brutalitet.

Vor tids mennesker ved ikke, hvad grusomhed er. De anse den for en art skrækkelig middelalderlig lidenskab og sætte den i forbindelse med mænd som Ezzelin's da Romano og andre, hvem det i virkeligheden beredte en vanvittig nydelse: med hensigt at tilføje smærte. Men mænd som Ezzelin's er kun usædvanlige typer paa en persons individualisme. Den dagligdags grusomhed er ikke andet end dumhed. Den er den fuldstændige mangel paa evne til at danne sig et billede af tingene — mangel paa forstand. Den er i vore dage følgen af det stereotyperede system, af den haarde og faste lov, af dumheden. Hvor der hersker centralisation, der hersker dumhed. Hvor i det moderne liv embedsmanden begynder, der hører mennesket op. Avtoriteten er ligesaa farlig for dem, som udøver den, som for dem, mod hvem den udøves. Fængselsbestyrelsen og systemet, som den gennemfører, er den oprindelige kilde til den grusomhed, som øves mod et barn i fængselet. De folk, som opretholde systemet, har maaske fortræffelige hensigter. De, der udføre dem, er ligeledes humane i deres hensigter. Ansvarligheden hviler paa disciplinens forskrifter. Man antager en ting er rigtig, fordi den er lov.

Den nuværende behandling af børnene er skrækkelig, særlig hvor det drejer sig om folk, som ikke forstaa barnenaturens særlige psykologi. Et barn kan forstaa en straf, som udgaar fra et enkelt individ f. ex. fra faderen eller fra formynderen, og taale den med en vis grad af føielighed. Men hvad det ikke kan forstaa, det er en straf fra samfundets side. Det kan ikke forestille sig, hvad det er: samfundet. Med voksne personer forholder det sig naturligvis omvendt. De iblandt os, som er eller har været i fængsel, kunne og ville forstaa, hvad den kollektivkraft, som man kalder samfund, betyder, og hvad vi ogsaa af dens metode og fordringer maa holde, selv om vi skulde tvinge os selv til at føje os deri. Paa den anden side er en afstraffelse, som bliver os tilføjet af et individ, noget, som ingen voksen taaler, i det mindste venter ingen det af ham.

Barnet, som bliver revet bort fra sine forældre af folk, som det aldrig har set, og om hvem det intet ved, som befinder sig i en øde og uhyggelig celle, som bliver betragtet af fremmede skikkelser, som kommanderes og straffes af repræsentanter for et system, som det ikke kan forstaa, bliver et bytte for den første or vigtigste af de følelser, som fængselslivet frembringer: følelsen af skræk. Skrækken hos et barn i fængslet er grænseløs. Jeg mindes en gang i Reading, da jeg gik ud i fritimen, at have set en dreng i den mørke celle, der laa ligeoverfor min. To opsynsmænd — ikke uvenlige mænd — talte til ham, aabenbart noget strængt eller gav ham nyttige raad i henseende til hans forhold. Den ene var hos ham i cellen, den anden stod udenfor. Drengens ansigt var fuldt af angst og dødblegt. I hans øjne saa jeg angsten som bos et jaget vildt. Den næste morgen, ved frokosttid hørtej eg ham skrige og raabe, at man skulde slippe ham ud. Han raabte efter sine forældre. Fra tid til anden kunde jeg høre fangevogterens dybe stemme, som sagde, at han skulde forholde sig rolig. Og tilmed var han ikke engang dømt for en eller anden forbrydelse. Han var kun i undersøgelsesarrest. Det saa jeg paa, at han bar sine egne klæder, som syntes temmelig propre. Dog bar han anstaltens strømper og sko, hvilket viste, at han var en virkelig fattig dreng, hvis egne sko, om han havde nogle, var i en slem forfatning. (Fortss.

Authen & Petlitz bogtrykkeri.